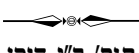

האיש מקדש פרק שני קידושין

קסב א ב מ"י פ"ז מהל' מעשר שני ה"ז ח'

תוס' ר"י הוקן

יאכל כנגדן. הלוקח יקח מעות משלו ויאכלם בירושלים ויאמר כל מקום שהמעות ביד המוכר הרי הם מחוללים על אלו. אשה יודעת. פי' קסבר במעשר שני יודעת כל הדין. ואותביה והרי בהמה טמאה דאדם יודע וכו'. כלומר כולו שכי במעשר ולרדוף כל בני אדם יודעים כל הדינים. פי' ושאינן הכא באשה חברה. כלומר סתמא דאיש ונשי אע"ג דשייכי בניינא לא בקאי בכלוה דינן דההוא עלמא, ומתני' איירי באשה שפירט לעצמה ובעלה שפירט עליה, כל אשה היא חברה לגבי הא מילתא, ואם טמאה את עצמה מרם שראתה שוב אינה יכולה לומר שאותו דם הוא ממכה שיש לה במקור כמו שבארנו פ"ק תינות. ומהכא חזינו בהדיא דבמאי דשייכי חזר דינא את להו עם שאר אינשי דלא גמירי דהא דאניה חברה דינא שוה עם סתם מוכר שמכר לו בהמה טמאה, והכי משמע הן שיטה, ומשום הכי איצטרך לאוקומי באשה חברה. (נ"י התם.) דה"ג אמרין גבי לוקח בהמה ט' טמאה מודי בייחא. שבריה המוכר שהדמים בידו.

צווגג. שלח ידע שהן מעות מעשר שני יחזרו דמים למקומם כופין המוכר להחזיר הדמים דמקח טעות הוא שאילו ידע שהן מעות מעשר לא היה לוקחה דטריחא ליה מילתא להוליכה לירושלים וצמעות הוה ניחא ליה לאמטוייהו: **צמקום.** צירושלים דכתיב (דברים יג) אל המקום אשר יבחר וגו': **צד"א.** אמוד קאי: **לשם שלמים.** שכן דרך כל צהמות שנקמות צמקם מעשר יקרב שלמים כדלפינן לה צממות (דף פג.) שם שם וצממת שלמים ואכלת שם וצמעשר כתיב ואכלת שם: **לחולין.** שלקחה לאוכלה חוץ למקום: **צין שוגג.** לאו אמטויין להויא לחולין קאי דל"כ לאו שוגג הוא והאי מתכוין דקמני אמוד קאי והכי קאמר אבל לקחה לשם חולין דמוזד ידיה מתכוין להויא מעשר לחולין הוא צין שוגג צין מוזד יחזרו ד"ה הוא דלמך משום דמקח טעות הוא ומזד דקנסי' ליה למוכר כדאמר לקמן י' דלאו עכצרא גנב אלא חורא גנב: **צמוז קידש.** דכיון דליכא טעות משום קנסא לא אמרי צבגן דליצטול: **אמר ר' אלעזר.** מתניתין ליכא למיקנסיה כלל דלשה יודעת כו' ולא נתכוונה להויא לחולין אבל מוכר זה יודע שהמעות מתחללות על הבהמה וחולין הן צידו ועבר על לפני עור לא תתן מכשול (ויקרא יט) יודע שהלוקח מתכוין לאוכלה בעירו: והרי **צמה טמאה דאדם יודע כו'.** דליכא למימר כי שקיל להו למעות אדעתא לאסקוניהו לירושלים שקיל להו ותנן יאכל כנגדן הלוקח יקח מעות משלו ויאמר כל מקום שהמעות ציד מוכר יהו מחוללות על אלו ועלם ויאכלם צירושלים: **אלא מתני' צאשה חברה עסקינן דידעת.** שאין מעשר שני מתחלל ע"י קידושה ועולה ואוכלתו אבל סתם מוכר לא ידע שאין מעשר מתחלל על צמה טמאה: **כי הסס.** כדאמרן גבי לוקח צמהה טמאה מוזד ט'

ואם לקח בשוגג יחזרו דמים למקומם במוזד תעלה ותאכל במקום אמר רבי יהודה במה דברים אמורים במתכוין ולקח תחילה לשם שלמים אבל במתכוין להוציא מעות מעשר שני לחולין בין שוגג בין מוזד יחזרו דמים למקומם והאנן תנן רבי יהודה אומר במוזד קידש א' אמר רבי אלעזר אשה יודעת שאין מעות מעשר שני מתחללין על ידה ועולה ואוכלתו בירושלים מתקיף לה ר' ירמיה והרי בהמה טמאה עבדים וקרקעות דאדם יודע שאין מעות מעשר שני מתחללין עליהן ונתנן א"י לוקחים בהמה טמאה עבדים וקרקעות במעות מעשר שני אפי' בירושלים ואם לקח יאכל כנגדן אלא הכא באשה חברה עסקינן דידעה אמר מר אם לקח יאכל כנגדן ואמאי יחזרו דמיו למקומם כי התם אמר שמואל כשברא

ואם לקח בשוגג יחזרו דמים למקומם במוזד תעלה ותאכל במקום אמר רבי יהודה במה דברים אמורים במתכוין ולקח תחילה לשם שלמים אבל במתכוין להוציא מעות מעשר שני לחולין בין שוגג בין מוזד יחזרו דמים למקומם והאנן תנן רבי יהודה אומר במוזד קידש א' אמר רבי אלעזר אשה יודעת שאין מעות מעשר שני מתחללין על ידה ועולה ואוכלתו בירושלים מתקיף לה ר' ירמיה והרי בהמה טמאה עבדים וקרקעות דאדם יודע שאין מעות מעשר שני מתחללין עליהן ונתנן א"י לוקחים בהמה טמאה עבדים וקרקעות במעות מעשר שני אפי' בירושלים ואם לקח יאכל כנגדן אלא הכא באשה חברה עסקינן דידעה אמר מר אם לקח יאכל כנגדן ואמאי יחזרו דמיו למקומם כי התם אמר שמואל כשברא

הבהמה צעלת מוס והא דנקט לעיל מתחללין צמתייהו דר"מ דמשמע דיעבד משום רבותא דרצונן נקטה לאשמועינן דאפי' דיעבד אין מתחללין ואומר ר"י דאיתא כרצונן ולכן מתחלל הכא על צמהה דמיירי צמתייהו דחזיא לשלמים ויציא אותה לירושלים ויאכלה צמרת שלמים והתם מיירי צעלת מוס דלא חזיא לשלמים ולכן אין מתחלל דיעבד גזירה שמה יגדל עדרים עדרים והכי נמי איתא צמקום דמעשר שני ט' צך צרייתא דקתני צמתייהו דרבי יהודה אם היתה צעלת מוס או שהיו פירותיו טמאין צין צווגג צין צמוז יחזרו דמים למקומם ומההיא דהגזול קמא (צ"ק דף יג:) דקאמר זצ"ל צמהה וממטי לה התם שמה איתא כו' מאיר דאמר מותר לחלל לכתחילה אי נמי כרצונן ואפילו לכתחילה ומשום תקנת מעות צבל שאינם יוצאים להדיא צירושלים ט': **אבל במתכוין להוציא מעות מעשר שני לחולין קאי דלשם כן לאו שוגג הוא והאי מתכוין דקמני אמוד קאי וה"ק אבל לקחה לשם חולין דמוזד ידיה מתכוין להויא מעשר לחולין הוא צין שוגג צין מוזד יחזרו דמים למקומם שוגג משום דמקח טעות הוא ומזד דקנסינן ליה למוכר כדאמרין לקמן לאו עכצרא גנב אלא חורא גנב ופריך והאנן תנן ר' יהודה אומר צמוז קידש פירוש כיון דטעות ליכא משום קנסא לא אמרו צבגן דליצטול כי הכא דאמרין יחזרו דמים למקומם אמר ר' אלעזר מתני' ליכא למיקנסיה כלל דלשה יודעת כו' ולא נתכוונה להויא לחולין אבל מוכר זה יודע שהמעות מתחללות על הבהמה וחולין הן צידו ועובר על לפני עור לא תתן מכשול שהרי יודע הוא שהלוקח מתכוין לאוכלה בעירו כך פירש הקונטרס וקשה טובא חדא דאטו צרשיעי עסקינן שפי' שהלוקח מתכוין לאוכלה חוץ לירושלים ועוד קשה מאי לפני עור לא תתן מכשול איכא הכא הלא אם לא יקח ממנו יקח מאדם אחר ולא שייך לפני עור אלא דוקא דקאי צמתייהו עברי דהרעא כגון מושיט כוס יין למוזד ואצ"ל מן החי לצני נח כדאמרין פ"ק דמסכת ע"ז (דף י:) ועוד קשה דמשמע מתוך פירושו שהצמהה נתפסת בקדושה והמעות נתחללו וכי משום קנס נאמר יחזרו דמים למקומם והמוכר יאכל הצמהה חוץ לירושלים וליכא למימר שיחזור ויחלל לוקח קדושה הצמהה על מעותיו דהא ארצי יהודה קיימא דקבר לקוח צמקם מעשר אינו נפדה י' דלא אליס למתפס פדיונו ועוד קשה מאי פריך והאנן תנן רבי יהודה אומר קידש הא לא דמיא כלל דהכא לוקח אחר צמתייהו שלם ויליכנה לירושלים אבל הכא האשה אומרת שחולקנו לירושלים לכן פרי' אבל צמתייהו להויא מעות מעשר שני לחולין כלומר שהתנה עם המוכר שלא תחול קדושת המעות על הצמהה אלא המעות יהו צקדושה ועל המוכר להעלותו לירושלים והיינו מתכוין להויא מעות מעשר שני לחולין שהקדושה לא תחול על צמתייהו יחזרו דמים למקומם דחיישינן שמה יאכלם המוכר חוץ לירושלים שהוא סבור המוכר דפקע מינייהו קדושת מעשר שני ואע"ג שפירש לו הלוקח קסבר שאין ללוקח להפקיע קדושת המעות כיון שמכר לו דבר הראוי להתחלל והשתא פריך שפיר והא תנן צמוז קידש ומעות לא נתחללו ושצקינן להו ציד האשה וסמכינן עלה שתעלם לירושלים הכא נמי למה המכר צטול יעלם המוכר לירושלים ויאכלם בקדושת מעשר ומשני אשה יודעת כו' אבל הכא המוכר אינו יודע לפי שמוכר לו דבר הראוי להתחלל עליו וקסבר שלא הועיל תנאי של לוקח ויצאו לחולין ואם נאמר לו שיוליכם לא יאמין לנו: **מתקיף לה ר' ירמיה וה"א בהמה טמאה.** שאינה ראויה להתחלל עליה מעות ואפילו הכי קאמר יאכל כנגדן ולא אמרין אדם יודע ואם כן גבי אשה נמי הוה ליה למימר דבעל יאכל כנגדן צירושלים ופירש צקונטרס דיאכל כנגדן רוצה לומר ט' והלוקח יקח מעות משלו ויאמר כי"מ שהמעות ציד המוכר יהו מחוללים על מעות אלו ועלם ויאכלם צירושלים והקשה דהכי יתקן צן אצריהם הא מוקמא לה צמקן כשברא המוכר וא"כ היאך הוא יכול לחללם והרי אין אדם מחלל דבר שאין צרשותו כדאמר צפרק מרובה (צ"ק דף סט.) צשמעתא דלנועיין דפריך לר' יוחנן דאמר גזל ולא נתייאשו הצעלים שניהם אינם יכולין להקדיש זה לפי שאינו שלו זה לפי שאינו צרשותו ופריך מהאי דלנועיין שהיו אומרים כל הנלקט מזה יהו מחוללין על מעות הללו ט' אלמא דמשהו חלול להקדש ומשני כל המתלקט ופירש ריב"ז דאין זה אלא קנסא דקנסוהו ללוקח אבל לעולם המעות קדושים ציד המוכר והר"ר מאיר מפרש שאני הכא שהלוקח יכול לחלל המעשר ציד המוכר משום דכות הוא לו למוכר וחזין לו לאדם שלא צפניו דהא זכיייה מטעם שליחות והוי כמו שליח והכי נמי אמרין צנדרים (דף לו:) דבעי התם התורם משלו על חצירו צריך דעת צעלים או לא מי אמרין זכות הוא לו חזין לאדם שלא צפניו או דילמא ניחא ליה לאינש למיעבד מצוה צממוניה ט' ועד כאן לא מיציעא ליה התם אלא משום ט' דאמר ניחא ליה לאינש למיעבד מצוה צממוניה אבל יכא דלא שייך כי אם זכות כי הכא עבדינן זכותיה אבל צההיא דלנועיין ליכא למימר הכי שהרי הגולמים עלמא אינם יכולים לתקן כלום מה שצידם שהרי אינו שלהם והוי גזל ולא נתייאשו וכיון דאינהו לא מני עבדי שלוטייהו נמי לא מני עבדיה והשתא ניחא שצמעות ציד המוכר יאכל לחולין אם יאכל הלוקח כנגדו אע"פ שאין צידו דכיון שהוא זכות למוכר יעשה לוקח שלוחו ויחללנו ט':**

הבהמה צעלת מוס והא דנקט לעיל מתחללין צמתייהו דר"מ דמשמע דיעבד משום רבותא דרצונן נקטה לאשמועינן דאפי' דיעבד אין מתחללין ואומר ר"י דאיתא כרצונן ולכן מתחלל הכא על צמהה דמיירי צמתייהו דחזיא לשלמים ויציא אותה לירושלים ויאכלה צמרת שלמים והתם מיירי צעלת מוס דלא חזיא לשלמים ולכן אין מתחלל דיעבד גזירה שמה יגדל עדרים עדרים והכי נמי איתא צמקום דמעשר שני ט' צך צרייתא דקתני צמתייהו דרבי יהודה אם היתה צעלת מוס או שהיו פירותיו טמאין צין צווגג צין צמוז יחזרו דמים למקומם ומההיא דהגזול קמא (צ"ק דף יג:) דקאמר זצ"ל צמהה וממטי לה התם שמה איתא כו' מאיר דאמר מותר לחלל לכתחילה אי נמי כרצונן ואפילו לכתחילה ומשום תקנת מעות צבל שאינם יוצאים להדיא צירושלים ט': **אבל במתכוין להוציא מעות מעשר שני לחולין קאי דלשם כן לאו שוגג הוא והאי מתכוין דקמני אמוד קאי וה"ק אבל לקחה לשם חולין דמוזד ידיה מתכוין להויא מעשר לחולין הוא צין שוגג צין מוזד יחזרו דמים למקומם שוגג משום דמקח טעות הוא ומזד דקנסינן ליה למוכר כדאמרין לקמן לאו עכצרא גנב אלא חורא גנב ופריך והאנן תנן ר' יהודה אומר צמוז קידש פירוש כיון דטעות ליכא משום קנסא לא אמרו צבגן דליצטול כי הכא דאמרין יחזרו דמים למקומם אמר ר' אלעזר מתני' ליכא למיקנסיה כלל דלשה יודעת כו' ולא נתכוונה להויא לחולין אבל מוכר זה יודע שהמעות מתחללות על הבהמה וחולין הן צידו ועובר על לפני עור לא תתן מכשול שהרי יודע הוא שהלוקח מתכוין לאוכלה בעירו כך פירש הקונטרס וקשה טובא חדא דאטו צרשיעי עסקינן שפי' שהלוקח מתכוין לאוכלה חוץ לירושלים ועוד קשה מאי לפני עור לא תתן מכשול איכא הכא הלא אם לא יקח ממנו יקח מאדם אחר ולא שייך לפני עור אלא דוקא דקאי צמתייהו עברי דהרעא כגון מושיט כוס יין למוזד ואצ"ל מן החי לצני נח כדאמרין פ"ק דמסכת ע"ז (דף י:) ועוד קשה דמשמע מתוך פירושו שהצמהה נתפסת בקדושה והמעות נתחללו וכי משום קנס נאמר יחזרו דמים למקומם והמוכר יאכל הצמהה חוץ לירושלים וליכא למימר שיחזור ויחלל לוקח קדושה הצמהה על מעותיו דהא ארצי יהודה קיימא דקבר לקוח צמקם מעשר אינו נפדה י' דלא אליס למתפס פדיונו ועוד קשה מאי פריך והאנן תנן רבי יהודה אומר קידש הא לא דמיא כלל דהכא לוקח אחר צמתייהו שלם ויליכנה לירושלים אבל הכא האשה אומרת שחולקנו לירושלים לכן פרי' אבל צמתייהו להויא מעות מעשר שני לחולין כלומר שהתנה עם המוכר שלא תחול קדושת המעות על הצמהה אלא המעות יהו צקדושה ועל המוכר להעלותו לירושלים והיינו מתכוין להויא מעות מעשר שני לחולין שהקדושה לא תחול על צמתייהו יחזרו דמים למקומם דחיישינן שמה יאכלם המוכר חוץ לירושלים שהוא סבור המוכר דפקע מינייהו קדושת מעשר שני ואע"ג שפירש לו הלוקח קסבר שאין ללוקח להפקיע קדושת המעות כיון שמכר לו דבר הראוי להתחלל והשתא פריך שפיר והא תנן צמוז קידש ומעות לא נתחללו ושצקינן להו ציד האשה וסמכינן עלה שתעלם לירושלים הכא נמי למה המכר צטול יעלם המוכר לירושלים ויאכלם בקדושת מעשר ומשני אשה יודעת כו' אבל הכא המוכר אינו יודע לפי שמוכר לו דבר הראוי להתחלל עליו וקסבר שלא הועיל תנאי של לוקח ויצאו לחולין ואם נאמר לו שיוליכם לא יאמין לנו: **מתקיף לה ר' ירמיה וה"א בהמה טמאה.** שאינה ראויה להתחלל עליה מעות ואפילו הכי קאמר יאכל כנגדן ולא אמרין אדם יודע ואם כן גבי אשה נמי הוה ליה למימר דבעל יאכל כנגדן צירושלים ופירש צקונטרס דיאכל כנגדן רוצה לומר ט' והלוקח יקח מעות משלו ויאמר כי"מ שהמעות ציד המוכר יהו מחוללים על מעות אלו ועלם ויאכלם צירושלים והקשה דהכי יתקן צן אצריהם הא מוקמא לה צמקן כשברא המוכר וא"כ היאך הוא יכול לחללם והרי אין אדם מחלל דבר שאין צרשותו כדאמר צפרק מרובה (צ"ק דף סט.) צשמעתא דלנועיין דפריך לר' יוחנן דאמר גזל ולא נתייאשו הצעלים שניהם אינם יכולין להקדיש זה לפי שאינו שלו זה לפי שאינו צרשותו ופריך מהאי דלנועיין שהיו אומרים כל הנלקט מזה יהו מחוללין על מעות הללו ט' אלמא דמשהו חלול להקדש ומשני כל המתלקט ופירש ריב"ז דאין זה אלא קנסא דקנסוהו ללוקח אבל לעולם המעות קדושים ציד המוכר והר"ר מאיר מפרש שאני הכא שהלוקח יכול לחלל המעשר ציד המוכר משום דכות הוא לו למוכר וחזין לו לאדם שלא צפניו דהא זכיייה מטעם שליחות והוי כמו שליח והכי נמי אמרין צנדרים (דף לו:) דבעי התם התורם משלו על חצירו צריך דעת צעלים או לא מי אמרין זכות הוא לו חזין לאדם שלא צפניו או דילמא ניחא ליה לאינש למיעבד מצוה צממוניה ט' ועד כאן לא מיציעא ליה התם אלא משום ט' דאמר ניחא ליה לאינש למיעבד מצוה צממוניה אבל יכא דלא שייך כי אם זכות כי הכא עבדינן זכותיה אבל צההיא דלנועיין ליכא למימר הכי שהרי הגולמים עלמא אינם יכולים לתקן כלום מה שצידם שהרי אינו שלהם והוי גזל ולא נתייאשו וכיון דאינהו לא מני עבדי שלוטייהו נמי לא מני עבדיה והשתא ניחא שצמעות ציד המוכר יאכל לחולין אם יאכל הלוקח כנגדו אע"פ שאין צידו דכיון שהוא זכות למוכר יעשה לוקח שלוחו ויחללנו ט':**

כשברא

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מתקיף וכו' ורצה לומר דהלוקח וכו':
(ב) בא"ד על מעות הללו ומשני כל המתקטב אלמא דמשהו חלול להקדש ופ"י ריב"א פ"ז:

הגהות הגר"א

[א] נמי ואמאי יחזרו דמיו למקומם. כ"ז פי' דהא צמתייהו עמאיה צין שוגג ט' מ"ש צמקם ד"ה צמוז צמם המוסקמא:

מוסף רש"י

במוזד. שמתכוין לחלל, קידש. אם קדש צו את האשה מקדשת (בבבבות טז.) דמעשר מן הדיוט הוא (דע"ל נ"ב.)

מוסף תוספות

א. וכמו שפירש ר' יהודה שלקחן מתחילה לשם שלמים דאז לא גזר בדיעבד שמה יגדל וכו'. תוס' ה"ל"ט. ב. אע"ג דצנועים פליגי התם קי"ל כו' יוחנן דלית ליה דצנועים. מוס' ה"ל"ט.

